

Uhlíková daň má být v Česku už za rok

V dubnu a květnu 2012 se vláda rozhodla zavést v České republice tzv. uhlíkovou daň v rámci balíčku opatření ke snížení schodku veřejných financí. Tato daň se opírá o budoucí legislativu Evropské unie, která je v současné době ve schvalovacím procesu. Podle návrhu by nově měly být energetické komodity jako je uhlí či zemní plyn od roku 2014 daněny dvousložkovou daní. Termín pro zpracování návrhu uhlíkové daně v rámci ČR je určen usnesením vlády do 31. prosince 2012 se zavedením od 1. ledna 2014. Ministerstvo financí ČR se podle dostupných informací vydalo správnou cestou i na základě zahraničních zkušeností a zavede daň jako doplněk existujícího systému emisního obchodování (EU ETS). Uhlíková daň by měla eliminovat základní narušení soutěžního prostředí na trhu s teplem, přičemž efektivní nástroj na snižování spotřeby energií do sektorů mimo systém emisního obchodování a zároveň i vylepšit příjmovou stránku rozpočtu.

První složku lze nazvat jako energetickou a odvíjí se od energetického obsahu komodity. V současnosti je tento princip aplikován i v Česku jako součást tzv. ekologické daně. Druhou složku můžeme pojmenovat emisní. Ta by nově danila paliva jednotnou sazbou za vypuštěnou tunu emisí skleníkových plynů. Opírá se o fakt, že různá paliva mají různý emisní faktor, což znamená, že při jejich spálení se emituje různé množství skleníkových plynů. Proto by bylo například více zdaněno uhlí než zemní plyn. V realu by tuto složku platily pouze zdroje mimo systém emisního obchodování (EU ETS), které za své emise platí formou nákupu emisních povolenek.

Uhlíková daň by se tak stala určitou protíváhou nákupu emisních povolenek, jehož stinnou stránkou jsou významné deformace trhu, protože se vztahuje jen na větší zařízení. Typickým příkladem je trh s teplem. Zatímco teplárna bude muset od příštího roku postupně rostoucí část povolenek nakupovat a tento dodatečný náklad zatíží výsledný produkt, samovýrobcem tepla například ze zemního plynu žádným takovým vícenásledným zatížením není.

Koncept uhlíkové daně je v rámci EU prověřen již cca 20 let, jak ukazuje tabulka 1. Státy tuto daň zavedly zejména z důvodů postihu malých zdrojů emisí skleníkových plynů, pro které se jedná o ideální způsob regulace jak z pohledu vymahatelnosti odpovědnými orgány, tak z pohledu administrativní náročnosti. Pokud odhlédneme od fiskální stránky, dochází zavedením uhlíkové daně také k významným posunům v environmentálních kritériích a odstranění nežádoucích tržních deformací. Zavádění uhlíkové daně je proto obecně podporováno renomovanými institucemi, například OECD.

Zavedení uhlíkové daně v České republice

Podle plánu Ministerstva financí ČR (MF ČR), které má daň na starosti, bude uhlíková daň zavedena od 1. ledna 2014 jednoduchou úpravou stávajícího zákona č. 261/2007 Sb. bez významného nárůstu administrativy a nákladů na správu daně. Odstranění se nesystémová výjimka pro ekologickou daň ze zemního plynu spotřebovaného v domácnostech a domovních kotelnách a následně se zvýší sazba ekologické daně pro všechna paliva s výjimkou těch využitých v zařízeních, která jsou v systému emisního obchodování EU ETS.

Sazba daně bude odvislá od jednotně stanoveného množství emisí oxidu uhličitého vypuštěného při spálení jednotkového množství těchto paliv vztáženého k jejich energetickému obsahu.

Stát	Od roku	Sazba	Výběr daně	Využití/distribuce výběru daně
Finsko	1990	20 EUR/za tunu CO ₂	500 mil. EUR/ročně	Státní rozpočet
Nizozemí	1990	~15 EUR/ za tunu CO ₂	3,213 mld. EUR/ročně	Státní rozpočet, snížení ostatních daní, programy snižování emisí
Norsko	1991	~11,4 EUR až ~44,2 EUR/za t CO ₂ (NOK 89 až NOK 345)	660 mil. EUR/ročně	Státní rozpočet
Švédsko	1991	Normální sazba: ~119 EUR/za tunu CO ₂ (1050SEK), Sazba pro průmysl: ~21,9 EUR/ za tunu CO ₂ (~200 SEK)	2,7 mld. EUR/ročně	Státní rozpočet
Dánsko	1992	~12,1 EUR/za tunu CO ₂ (90 DKK)	670 mil. EUR/ročně	Dotace do životního prostředí, dotace do průmyslu
Irsko	2010	15 EUR/za tunu CO ₂	Neuveдено	Neuveдено

Tab. 1 – Uhlíková daň v EU (27)

(Zdroj: NREL, MoE Finland, VROM, MoE Norway, Swedish Environmental Agency, MoT Denmark, DEFRA)

Pravděpodobně budou nezbytné ještě drobné technické úpravy související s evidencí subjektů v systému EU ETS.

MF ČR v současnosti navrhuje sazbu daně na úrovni 15 EUR/tCO₂, což podle předpokladů odpovídá dodatečnému daňovému příjmu státu až 6,5 miliardy korun ročně. Návrh evropského předpisu pracuje s ještě vyšší sazbou na úrovni 20 EUR/tCO₂.

Komodita	Procentní nárůst ceny v roce 2014 vůči roku 2010
Zemní plyn	9,2 %
Hnědé uhlí	21,0 %
Černé uhlí	20,0 %

Tab. 2 – Navýšení ceny paliva pro domácnosti v důsledku zavedení uhlíkové daně

(Zdroj: Ministerstvo financí ČR)

Poznámka: U domácností spotřebovávajících zemní plyn je uvažováno navýšení z titulu zrušení stávajícího osvobození i navýšení emisní složky daně

Dopady na ceny paliva pro domácnosti podle výpočtů MF ČR jsou uvedeny v tabulce č. 2. Jelikož se cena energetických komodit od roku 2010 v některých případech výrazně zvýšila, konkrétně v případě zemního plynu mezi roky 2010 a 2012 o 65 %, bude skutečné zvýšení ceny paliv pro domácnosti z titulu zavedení uhlíkové daně významně mírnější.

Zdanění zemního plynu pro domácnosti

V souvislosti s úvahami o zavedení uhlíkové daně není bez zajímavosti porovnat zdanění zemního plynu v jednotlivých zemích EU. Z dat Eurostatu za druhé pololetí roku 2011 vyplývá, že celková daňová kvóta, definovaná jako podíl celkové částky odvedené na daních k ceně zemního plynu

bez daně se v případě domácností pohybovala ve velmi širokých mezích od 5 % ve Velké Británii až po více než 100 % v případě Dánska, přičemž evropský průměr činil 28,9 %.

Česká republika patřila s 20 % v evropském srovnání k zemím s relativně nejnižším zdaněním zemního plynu pro domácnosti. Ze sousedních zemí vykazalo podobně nízké zdanění pouze Slovensko. Tam však bylo s platností od 1. ledna 2012 zrušeno osvobození jeho spotřeby v domovních kotelnách od spotřební daně a dnes lze tedy bezpečně tvrdit, že zdanění zemního plynu je v ČR nejnižší i v kontextu středoevropského regionu včetně Maďarska.

Z nových členských zemí z východní Evropy vykazuje obdobnou výši zdanění pouze Litva a Bulharsko. Zvýšení cen zemního plynu o 10 % vyvolané uhlíkovou daní by ČR zařadilo do blízkosti průměru zdanění v EU, o kterém lze předpokládat, že v příštích letech dále poroste, protože řada států bude při řešení fiskální situace nucena sáhnout ke zvyšování nepřímých daní.

Porovnání cen zemního plynu pro domácnosti v EU bez zahrnutí daní ukazuje velmi odlišný obrázek, i když rozptýl je opět značný. Zajímavé je, že zatímco v oblasti zdanění zemního plynu pro domácnosti patří ČR mezi státy EU jedna z posledních přiček, v ceně zemního plynu bez daně se ČR naopak blíží evropskému průměru a zaujímá postavení evropského mediánu.

Ve skupině zemí střední Evropy je dokonce zemí s druhou nejvyšší cenou zemního plynu pro domácnosti bez zahrnutí daní. Tato cena je pro domácnosti v ČR v průměru dokonce vyšší, než v sousedním Německu. Rozhodně tedy nelze tvrdit, že nízké zdanění vede automaticky také k nízkým cenám plynu pro domácnosti, protože je zde evidentně ve hře více faktorů, které konečnou cenu ovlivňují.

KOMPLEXNÍ OBNOVA ELEKTRÁRNY TUŠIMICE II SPLNĚNO

EMISE (NO_x, SO₂, PRACH) SNÍŽENY PRŮMĚRNĚ O 79 % ✓
(PROJEKTOVANÁ PRŮMĚRNÁ HODNOTA 67 %)

ČISTÁ ÚČINNOST BLOKU ZVÝŠENA Z 34,25 % NA 39 % ✓
(PROJEKTOVANÁ HODNOTA 37,82 %)

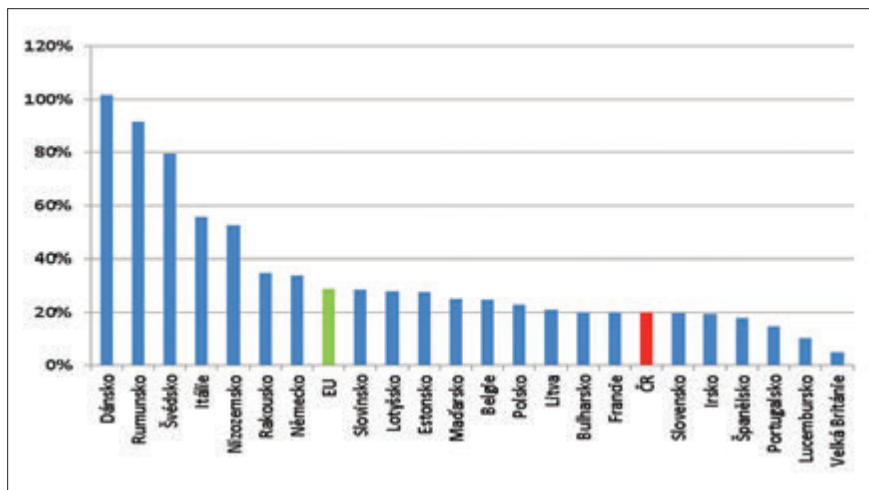
VLASTNÍ SPOTŘEBA BLOKU SNÍŽENA Z CCA 18 000 KW NA 12 700 KW ✓
(PROJEKTOVANÁ HODNOTA 15 025 KW)

SNÍŽENA SPOTŘEBA PALIVA O CCA 14 % ✓

www.spinvest.cz

 ŠKODA PRAHA Invest

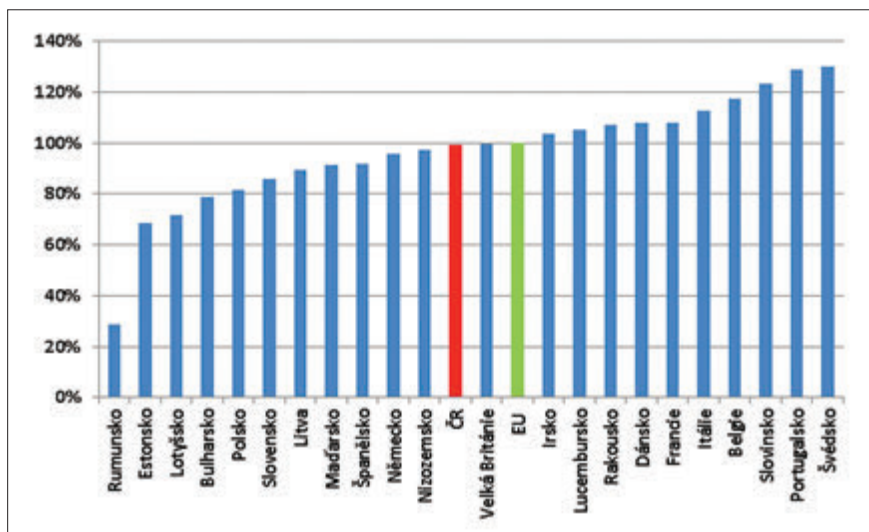
DĚLÁME VELKÉ VĚCI

Zdanění zemního plynu pro domácnosti se spotřebou 20-200 GJ v zemích EU*

(Zdroj: Eurostat, 2. pololetí 2011)

*Poznámka: Statistika se zpracovává pouze pro ty státy, kde je využití zemního plynu v domácnostech významně rozšířeno, to není případ Řecka, Kypru, Malty, ale ani Finska.

Cena zemního plynu pro domácnosti bez daní (průměr EU = 100 %)

(Zdroj: Eurostat, 2. pololetí 2011)

Argumenty pro zavedení uhlíkové daně:

- Odstranění tržních distorzí (v ČR se týká zejména trhu s teplem, kde jsou teplárny povinny nakupovat od roku 2013 emisní povolenky, zatímco na lokální vytápění se tato povinnost nevztahuje).
- Přesun zdanění směrem k nepřímým daním, který je s ohledem na dopady do ekonomiky obecně preferován (na rozdíl od zvyšování sazby DPH s nepříznivým dopadem do sektoru služeb nebo vzdělávání je však daněna pouze činnost, spalování paliv, s významným negativním dopadem na životní prostředí).
- Posílení motivace pro snižování spotřeby energie, vytvoření nových pracovních míst souvisejících se zaváděním úsporných opatření (zateplování) a pozitivní dopad na obchodní bilanci (úspory dováženého zemního plynu).
- Zefektivnění daňového systému (na stávající ekologické daní, zákon č. 261/2007 sb., se vybere cca 3,2 miliardy korun ročně. Zvýšení daně a odstranění výjimky pro zemní plyn neznamená větší administrativní náklady na straně státu a vede tudíž k vyšší efektivitě).

Závěr

Termín pro zpracování návrhu uhlíkové daně v rámci ČR je určen usnesením vlády do 31. prosince 2012 se zavedením od 1. ledna 2014. Ministerstvo financí ČR se podle dostupných informací vydalo správnou cestou i na základě zahraničních zkušeností a zavede daň jako doplněk existujícího systému emisního obchodování (EU ETS). Uhlíková daň by měla eliminovat základní narušení soutěžního prostředí na trhu s teplem, přinést efektivní nástroj na snižování spotřeby energií do sektorů mimo systém emisního obchodování a zároveň i vylepšit příjmovou stránku rozpočtu.

Ing. Jiří Vecka,
Teplárenské sdružení ČR

The carbon tax set to be launched in the Czech Republic next year

In April and May 2012, the government decided to introduce the carbon tax in the Czech Republic, as part of a package of measures to reduce the public deficit. This tax is based on the European Union's future legislation, which is currently in the approval process. According to the proposal, energy commodities, such as coal and natural gas, should be subject to a two-tier tax from 2014. The deadline for the drafting of the carbon tax in the Czech Republic is determined in the government resolution of 31 December 2012, to be introduced from 1 January 2014. Based on available information, the Ministry of Finance has set out on the right path also with respect to foreign experience and will introduce the tax as a supplement to the existing Emissions Trading System (EU ETS). The carbon tax should eliminate fundamental distortions in the competitive environment of the heat market, bring an efficient tool for reducing energy consumption in sectors outside the Emissions Trading System and improve the revenue side of the budget.

Угольный налог должен появиться в Чехии уже через год

В апреле и мае 2012 года правительство решило ввести в Чешской Республике так называемый угольный налог в рамках целого комплекса мер по снижению дефицита общественных финансов. Этот налог опирается на будущее законодательство Европейского Союза, которое сейчас находится на стадии принятия. В соответствии с новыми предложениями такие ресурсы, как уголь и природный газ, с 2014 года должны были бы облагаться двухкомпонентным налогом. Срок для подготовки предложения угольного налога в рамках ЧР утверждён постановлением правительства до 31 декабря 2012 года, с вступлением в силу от 1 января 2014 года. Министерство финансов ЧР по доступной нам информации идёт правильным путём и на основе опыта других стран вводит этот налог в качестве дополнения к существующим законам эмиссионной торговли (EU ETS). Угольный налог призван устранить основные нарушения конкурентной среды на рынке тепла, принести эффективный инструмент для снижения потребления электроэнергии вне системы эмиссионной торговли, а так же улучшить доходную сторону бюджета.